

САҢА ОЛОХ

Чурагчы
улуунун хаһыата

№ 39 (8787)

ЧЭППИЭР

2002 сыл

Муус устар

4 күнэ

ХАҢААТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫҔ
15 КҮНҮТЭН ТАХСАР

Хаһаайыһааһын механазма

"САРДАҢА" КООПЕРАТИВ ТЭРИЛИННЭ

Бу дьыл олунньу ый 28 күнүгэр улуус дьаллалатын баһылыга А.А.Шадрин уураа-
бынан Мэлдьэхсигэ "Сар-
даҥа" дьин кооператив тэри-
лине. Председателитин Ма-
рия Ивановна Зверстова талы-
лыһа. Кооперативка биэс
хаһаайыстыба холбосто, ынах-
сылгы сүөһүнү сайыннарын-
нан, эти оҕоруунан дьарыкта-
ныктара. Бу үлэ атабар туран,
кыабыран, кэпсээн истэригэр,
бөлүөккө үлэ ыстааһах
уонна үлэлээх дьон ахсаана
элбээн-эбиллэн иһиэс.

байбыт, тот торолуйбут
аһаарыйар кыһа алэастардаах,
куугунуур от үрэстэрдээх
Айыы таһараттан аһаан айыл-
лыбыт күнүх үтүө дойдуга
мантан иһиэ алэас-алэас айы-
тын атыыр орус айаатыа,
сыһы-сыһы айылын сыспай
сиэллээбэ сыбыһыа. Ка-
нараһин-кэпсэс кинитэ-
сүөһүтэ кэпсэи аһаан тах-
сыаба, үүнэр үтүмэн кэлүө-
тэ кэрдикс-кэрдикс кэксэ-
лээс.

Егор ТАБЫШЕВ,
Чурагчы сал.

Тыа сиригэр урууку колхоз-
най түтүк үрэлээтин кытары
хаһаайыһааһын эрэс хайыс-
ката бөөр буолбута. Чурагчы-
лар ким - хайа иһинэ чааһынай
бас билин сүөлүн түтүспүттэрэ.
Итинник сүөл табатын олох
бэйэтэ көрдөрдө: "Чурагчылар
сымстарбатах эбиттэр", - дьин
СР Правительствота ону би-
линэ.

Улуустарга уһаайба сире,
дыа-уот, түтүк, ынах, сылгы
үөрө, техника араас көрүгэ,
оттуур ходоһа, бурдук, хорту-

оллук сирдэрэ, сайылыктар,
о.д.а. бас билиилэрэ уларый-
аннар, тыа ыаллара бэйэлэрин
дыа дьингээх хаһаайыһын кэр-
этэ сананнылар. Урууку курдук
ыһылымы-тогуллуу ханан да су-
ох буолла, бэйэ түтүгэр олорор
ей-санаа хонилорго кыһаах-
тык киирдэ. Ол эрэри бири-
диһэн ыалынан саҥата суох
букунаһан олоруу ычата кырага,
кэскилэ кэмнэтэ - чукуута
эмнэ кэлүүнэ. Дьоннор, ону
олорбут олохторуттан бигэ-
нэр, аны ыалларынан, олорор

сирдэринэн, үлэ-ханаһа,
уопсай байыга-дуолга даһаны
кыттыһар, холбоһор наада-
лаарын өйдөөн-санаан эри-
лэр. Былыр даһаны алэас ыал-
лара биир балаһанга дыка-
аһаһан олороннор, отторугар-
мастарыгар кыттыһалларын,
дыа-хотон үлэтигэр бииргэ
холбоһоллорун өйдүүбүн.

Билигин урук-кыры сир-
дэргэ от-мас үрдүгэр олорор
ыаллар ынах, сылгы сүөһүнэн
дьарыктаналар эрэри, сүөһү
төбөтүнэн судаарыстыба

өйбүлүнэн түһаммактар. Ки-
нилэргэ үлэ ыстааһа дьин
абыллыбат, ханаһаах үлэ
көстүбөт, оскуола-уһууан
эмнэ кыаллыбат. Ол иһин эдэр
дьин маньык көрө айылгала-
ах, күөтээх бүтэй салгынаах,
ыраас уулаах, сыа сыстар
сыһылаах-алэастаах, нус-хас
сиргэ, хомойуох иһин, олохсуй-
баттар. Арай улуус баһылыгар
кандидат А.Саргыдаев про-
граммалар кыры сирдэргэ
болломтону ууран сайыннарар
түһунан этилибитин үөрэ аах-

Билир-былыргытан баай

БИИРТЭ ҮЛЭЛЭЭҔИҢ ДУОГАБАРЫҢ ТҮҔЭРИСТИЛЭР

Муус устар 1 күнүгэр билигин улуустугар Бүлүү улуутун
официальной делегацията үлэни-хамнаһы кытары билэ, опыт
атастаһа кэлэ. Делегация састаабыгар улуус дьаллалатын ап-
паратын үлэһиттэрэ, тэрилтэлэр салайааччылара, нөһүлүктэр
баһылыктара бааллар.

Дьалла дьинин мунньахтыыр саалатыгар буолбут
көрсүлүүгэ Чурагчы улуунун баһылыга Алексей Алексеевич
Шадрин улуус үлэтин-хамнаһын түһунан билиһиннэрдэ. Бүлүү
улуунун баһылыга Николай Степанович Афанасьев кинилэр улу-
устарын уратыларын, үлэлэрин-хамнастарын түһунан кэпсэ-
тэ. Икки улуус бииргэ үлэлээһин дуогабарын түһэристилэр.
Бүтүлүк нөһүлүктэргэ, улуус кинин тэрилтэлэригэр сырыт-
тылар.

"СО" корр.

Хартыскаҥа: дуогабарга илин баттаһы түгэ. Баһылы-
ктар А. А. Шадрин, Н. С. Афанасьев.

СЫАХ МААСТАРА

Билигин сүөһүлээх-астаах
хаһаайыһыбалар бордодууксуй-
аларын эригэр арыс сыаһын
нөһүө аһар. Онон тыа сирин
сыаба төһө таһаарылаахтык
үлэлиириттэн нөһүлүккэ
дохоттаах, дьон дьарыктаах
буолулар улахан түгүлүкэ-
ах.

Баһыга арыс сыаһын ма-
астарынан И. Н. Барашкова
үлэлиир. Ирина Николаевна
Монго-Хангаластан төрүттээх,
1989 с. Улан-Удэааһы тахио-
логическай тахикуму бүтэрэн
баран, бастаан Дьинигэ үлэ-
лэбэтэ, онтон билигин Баһы-
гылар аһаан кэлбитэ. Сыл-
тан эрэ ордоот олохтоох уолга
кэргэн таһан кийит буолан,
төрүт да манна олохсуйан хаа-
быта. Билигин Барашковтар ик-
ки оҕолохтор, тыа ыалын сна-
рин киир-баччы олохтоох
ыаллар.

Ирина Николаевна үтү тү-
тууга быһаһын сыллаа толо-
ро. Сарсыарда эрдэ, кыһа
хобут дьэбэксэ, үтү туттарач-
чылары кэпсэһиннэрбэксэ, кини-
лэргэ табыгастаах усулсубу-
аны оҕорон үлэлиир. Кыһынан
үтү тоннуу түлүгэ иһинэ
улуус кинигэр "Чурагчы"
ТХПК-ба киллэрэн туттарбыта.
Үтү туттарымын сүтүгэр кэл-
эр бордодууктаны аттаран
дьон тэпкэ хаһаайыһыгар
хаабы биирэр. Тустаах үлэти
таһынан Ирина Николаевна
нөһүлүккэ обществоннай
олорор, түөлбөн үлэбэ биир
кыһаах кытааччы. Кыһаһы-
лаах үлэтигэр иһаһаһын да
дьон-сэргэ махтаһа, иһаһа
тыллара өрүү арыаллы сырт-
тынар.

Семен НИКИТИН,
Баһы.

КЫРА УЧАСТАКТАР КӨРСҮҮҮЛЭРЭ

Кулун тутар ый 28-29
күннэригэр Хаһыааһа улуус
кыра участкаларын үлэсэ ку-
булуйбут культуура-спорка
эстафеталара саҥалана.
Манна кыттыны ыла Улахан
Кул, Түөйө, Боро, Уорго, Урэх
Күөрэ, Мэлдьэхс уонна Таат-
таһан Дьайа Аммиатын барэ-
тэбииталара уус-уран само-
дэятельноска, остуол тен-
ниһигэр, волейболга таба-
рысты күүрэхтэһиһэр. Бу
үөрүүлээх түмсүүтэ улуус
баһылыгын бастагы сол-
буйааччы П.Н. Мишкин, куль-
тура управлениетын начальнига
М.Г. Сибиряков, норуот ай-

ымнытын сүрүннүр специа-
лиһа А.П.Заварова, ычат уп-
равлениетын специалиһа Н.С.
Борисова кыттыны ыллалар.
Кыһа "Знание" общество тэри-
литэтин тэрийитинэн "Кыра
участактар кыһаһалара" дьин
темаҥа "төгүрүк остуол" бу-
олла. Онон участкалар барэ-
тэбииталара үлэлэрин-хам-
настарын билиһиннэрдилэр,
кыһаһаларын тула кыһа кэпсэ-
тинни тэһиттиһэр. Участак-
тарга дьон-сэргэ олохсуйарын
наадаһыгар медлүкт, оскуо-
ла, минн-бэксэригэр, спортзал,
атын да общественнай түтү-
лар бөөр буолалара наадаһын

тоһордолоон эттиһэр. Түөйэ
(баһ. Н.М.Пермяков), Мэлдьэх-
си (Н.В.Портнягин) участка-
ра туста нөһүлүк статуйун
ылары туруоруустулар. Бу
ыттыллар күүрэхтэһин,
көрсүлүү кыра участкаларга
олорор ычаттар бэйэлэрин
күүстэрин-уохтарын холбоон
дрйдуларын олоһун туруктаах
оҕороллорутар, минни сай-
дыһа дьулуһалларыгар
дьоһуннаах дьалалынан була-
рын бэһиэтэтиһэр. "Знание" да
оннугун бигэрэтэн, дьон-сэргэ
саһаата кэлэн, бу көрсүлүүгэ
улахан суолтаны ууран, спор-
тивнай күүрэхтэһиһэргэ уонна

СЦЕНАҔА — УЛУУС ХОРОВОЙ

раиннар хордара (сал. Н.П.Ам-
мосова) иһаһа буолан пьес-
оһунан бэһиэтэһинэ. Болтонго
хоровой коллектива (хормейс-
тер Г.Н.Логинова) маннайы
мэстэһин ылан магнитофону-
нан наһараадалана. Гран-при
хаһаайыһынан улуустаағы гим-
назия хора (сал. С.А.Константи-
нова) буолан электрическэй
устурууһунан бириэмийэлэһэ.

Манна таһынан араас ном-
инациялар олохтоһон хаһаайы-
һаһын буллулар. Ол курдук,
"Бастыҥ авторскай ырыны то-
лоруу иһин" Мындааһаһы хора
олхоттох автор М.Дьяковскай
тылыгар уонна мелодиятыгар
"Мындааһаһым кута" ырыты-

нан, "Патриотическай ырыны
толорууга" Чакыр хора (сал.
У.С.Саввина) бэһиэтэһиннэр.
"Бастыҥ концертмейстер"
аһын Сылаҥ хоровой коллек-
тивын салайааччы С.Г. Готов-
цев ылла, "Бастыҥ доһууһа
суох ырыа иһин" номинацияда
аккаллыны толорууга гимна-
зия хора, "Эдэр кэскиллээх
хормейстер" номинацияда
Болтонго хоровой коллективын
салайааччы Г.Н. Логинова,
"Элбэх кыһаһаах хор" номин-
ацияда Одуулуун хоровой кол-
лектива бэһиэтэһиннэр. Оттон
"Хоровой искусство сайдыты-
гар өр сыллаах үтүө түмүктээх
үлэтин иһин" дьин улуус

КОЛЛЕКТИВТАРА

баһылыгар кандидат А.Р. Сар-
гыдаев көбүлүүр бөлөҥө олох-
тобут номинациятын хаһаай-
катынан Мырыла хорун са-
лайааччыта А. Собакина буол-
ла.

Дьэ, ити курдук үтүс
кыһаһаах коллектив барыһын-
кэлиһин транспорһын хаа-
чыһы төһө да ыарыһын иһ-
ниһэр, нөһүлүктэр бары кэл-
лэ сатаабыттарын уонна хор-
мейстердэр элбэх дьону
түмүттэрин жорин тоһордо-
он бэһиэтэһэ уонна махтаһа.

Мария ГЕРАСИМОВА,
Россия журналистарын
союзун чилиһэ.

ОБОЛОРБУТ СИТИҢИЛЭРЭ

Кулун тутар 24 - 26 күнэ-
ригэр Таатта улуунун кинигэр
Ытык-Күөлгэ "Хотугу сулус"
республикатаағы телерадио
академия тэрийитинэн илин
энэр улуустар оболорун "Хотугу
сулус" конкурстара буолан ас-
та. Онон билигин улуустар кин
салиһыһын, нөһүлүктэрин
оскуолаһырттан сүрдээх элбэх
оҕо баран, ситиһиһээхтик
кыттан кэллилэр.

С.А.Новгородова аһынан
Чурагчы аһын сүһүөх орто оску-
олатыттан икки ырыа уонна ик-
ки "Муода театра" нүмэрдэргэ
барыта 31 оҕо кыттыны ылла.
Ырыаһыттар Олег Назаров (III
кыл.) уонна Маша Брызгалова

либит таһастары икки театра-
лизованиһа нүмэрдэринэн
көмүскэтиһэр. Оболор сааста-
рынан бөлөхтөһөн, дьинси кур-
дук универсальнай таһас хайа
да оҕоро, хайа баһарар
түгүгүгэ гардеробун солбулу-
бат таһаһа буоларын үрдүк
таһымнаахтык көрдөрөн
хайаһыһалар. Бастагы икки
турдари аһан, түмүктүүр гала-
турга 60-ча эрэ нүмэр аһы-
тыттан билигин студиябыт
оболорун икки нүмэрдэрэ ик-
кэн аһыһалар. Оля Дьяковс-
кай (V кыл.) "Сыл эдэр модела"
номинация кыһаһааһынан
буолла.

Студия оболоро аны бүтүн
республикатаағы "Хотугу су-

лус" конкурска кыттыахтара.
"Stars" студия салайааччылара
национальней колориттаах
костюмнэри айарга сорук тура-
рын түһунан эттиһэр.

Орто сүһүөх оскуолаттан
"Күөрэгэй" оҕо ырыа образцо-
най ансамбля аһыс сылын лау-
реат буолан, Грецияҥа барар
путевкаһан наһараадалана.

Конкурска баран си-
тиһиһээхтик кыттан кэлбиттэ-
ригэр оболор төрөппүттэрэ
таһас-сап типитигэр да, тө-
рөһүн да үлэтигэр көмөлөрө
улаһынан салайааччылар бэһи-
этиһиллэр уонна махтаһаларын
биллэрэллэр.

"СО" корр.

БҮГҮН УЛУУС УОННА РЕСПУБЛИКА ОБЩЕСТВЕННОСТАРА С. А. НОВГОРОДОВ ААТЫНАН ЧУРАПЧЫ ОРТО ОСКУОЛАТЫН 130 СЫЛЛААХ УБУЛУӨЙҮН ҮӨРҮҮЛЭЭХТИК БЭЛИЭТИИЛЛЭР

ҮРДҮК ААТТАРЫНАН!

Үүнэр сүлүүх ыччаты үөрэтінгэ-итигиңгэ өр сыллаах таһаарылаах үлэһэрин иһин С.А.Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын учууталлара бэлэтэниилэр:

"Россия үөрэҕиритин бочуоттаах үлэһитэ" аатынан:

Тамара Васильевна ПАВЛОВА — оскуола директорун үөрэтэр-методический үлэһэ солбуйааччы.

**Саха Республикатын
Правительствотын Грамотатынан:**

Владислав Николаевич КРИВОШАПКИН — физкультура учуутала

"Саха Республикатын үөрэҕиритин туйгуна" аатынан:

1. **Дария Устиновна НЕУСТРОЕВА** — французский тыл учуутала.

2. **Акулина Афанасьевна НОЕВА** — математика учуутала.

3. **Анатолий Алексеевич СИВЦЕВ** — физика, информатика учуутала.

4. **Галина Семеновна МОНАСТЫРЕВА** — математика учуутала.

5. **Людмила Константиновна ДЬЯЧКОВСКАЯ** — оскуола директорун экспериментальной үлэһэ солбуйааччы.

"Учууталлар учууталлара" аатынан:

1. **Валентина Ильинична ЕГОРОВА** — химия учуутала.

2. **Мария Семеновна СЛЕПЦОВА** — биология учуутала.

3. **Прасковья Прокопьевна ЗАХАРОВА** — география учуутала.

Убаастабыллаах биһигэ үлэһиттэр коллегаларбытын, үүнэр сүлүүх калыҥан үөрэтэр-итигиңгэ, олох кизгэ аартыгар биһиги үктэннэрор утумнаах үлэһит үлэһиттүмүгэ сыаналаммытынан, дьоһун наҕараадаларынан бэлэтэммиккитинэн долгуйан туран итигитик, истингик эбэрдэлиибит!

Кынаттаабыт ыччакыт истинг-иһирэх тапталыгар, бар дьонгут махтаагыгар, ытыктаабыгыгар биһиги үлүнүк дьоллоохтук олороргутугар баҕаран амаарытык алгыбыт, кытаанах доруубуйаны, айымнылаах үлэһит баҕарабыт! Дьоллоох буолун!

Чурапчы орто оскуолатын администрацията, профкома.

ЭБЭРДЭАКЦИБИТ!

Саха бастакы лингвист-учеңа С.А.Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын коллективин, ытык-мааны ветераннарбытын, араас сылга үлэһиттэр учууталлары, үөрэммит үөрэнээччилэри, күндү ылдыттарбытын ырддааһа кыһабыт 130 сыллаах өрөгөйдөөх үбүлүүһүнэн итигитик, истингик эбэрдэлиибит!

Канэбэс даҕаны үөрүү өрөгөйүн кытта өрөйө-чөрөйө олорун, сырдик санааны кытта сыдыаһа үрөс сыдык, сөхө алмааһын курдук кытаанах, сахатитт маһыны чиргэл, дыаңга-дыаһаа бөрүмүт чорун доруубуйаны, үлэһиттэр, үөрэхситтэр үтүө ситиһиһирэн, айлаах күөх халлаан аныгар дьолу-соргуну баҕарабыт!

Чурапчы орто оскуолатын коллектива.

С.А.НОВГОРОДОВ ААТЫНАН ЧУРАПЧЫ ОРТО ОСКУОЛАТЫН 130 СЫЛЫГАР АНАММЫТ УБУЛУӨЙҮНЭЙ ДЬАҔАЛЛАР ПРОГРАММАЛАРА

Муус устар 5 күнэ

09.00 — 10.00 — регистрация.
10.00 — 11.30 — үөрүүлээх линейка (таас корлуска).
11.30 — 12.30 — үбүлүүһүнэй уруктар (1953—1983 сс. выпуск 1984—2001 сс. выпуск — таас корлуска, 1984—1993 сс. выпуск — алын сүлүүх оскуола корпустарыгар).
12.30 — 14.00 — эбэит.
14.00 — Чурапчытааҕы народнай театрга үөрүүлээх минитин.
14.00 — Ленин болуосагыгар норуот күүлэйдэ, спортивнай күрэхтэһимэлэр.
20.00 — сыннылаах кичэһтэ, 1953—1965 сс. выпуск — ШКМ оскуолалыгар. 1966—1980 сс. выпуск — народнай театрга, 1981—1991 сс. выпуск — ШКМ спортзалыгар, 1992—2001 сс. выпуск — А.К.Софронов аатынан спортзалга.

Муус устар 6 күнэ

10.00 — Чурапчы орто оскуолатын концерта — народнай театрга.
10.00 — калыҥаннар көрсүлүүһү — таас корлук астовай саалалыгар.
14.00 — алын сүлүүх оскуола үөрэнээччилэрин концерта — ШКМ-га.
Тэрийэр комиссия.

19-с үйэ 60-с сылларыгар Россияҕа промышленность, тыа хайааныстыбатын, үөрэҕирит уонна культура салааларыгар реформалар ытыллыбыттар. Бу реформалар кытты сиргэ олорор омууттарга үөрэҕирит сайдыытыгар үтүө сабыдыалламмыттар, олохтоохтор уокрук уонна улус киһинэригар оскуолалары тэрийини туруорсар буолбуттар. Өссө 1835 с. Нууча географическай обществотын Сибирдээҕи салаатын чилиэнэ, пост Д.П. Давыдов Саха сиринээҕи уездной училище смотрителинэ үлэһит сыдыан сааа өбөлүрүн сурууда үөрэтэргэ сэттэ улуска нэһилиэнньэ байытын суотугар приходской училищелары арытар тутуһан тыл кетэхтүт. СР Национальной архивыгар харалла сытар Боотурускай улус управатын докумуоннарыгар 1871 с. сэттинэҕэ 16 күнүгэр 24 улус нэһиликтэрин кинээстэрин Чурапчыга начальнай народнай училищени нэһилиэнньэ суотугар арытарга көрдөһүү суруктара баар. Ити сылга 335 солкуобайы хомуйбуттар.Саха уобалаһын народнай училищеларын инспектора К. Яковлев 1872 с. тохсунуу 23 күнүгэ сурутар бу көрдөһүгэ сөбүлүгүн биэрбит. Онон 1872 с. муус устар ый 4 күнүгэр Чурапчыга улус старостатын Афанасий Сивцев чааһынай дьикитигэр биэр кыла-

АРХИВ ДОКУМУОННАРА КЭПСИИЛЛЭР

астаах начальнай народнай училище аһыллан үлэтин саҕалаабыт. Үөрэнээччилэр иһиликтэригар улус 22 нэһиликтиттэн 10-нутаан 13 -гар дьикти саастаах 25 уол оҕо баар. Киһилэр нэһилиэнньэттэн сиртибэ суотугар пансионга оһорон үөрэммиттэр. Учууталынан 17 саастаах Николай Прилузов дьикт баһынай төрүттээх киһи анаммыт. 1875 сыллаахтан Иркутский-дааһы духовной семинария үөрэтээх Василий Попов аһынан кэлэн 1879 сыллааха дьикти үлэһиттэр.

Оскуола дьиктин тутуу тутуһан боллуруос народнай училище хара тариллаһыттан турбут. Тутууга 1874 с. саҕаланымт. 1875 с. балаһан ыйын 21 күнүгэр ытыллыбыт улус нэһиликтэрин кинээстэрин уопсай мунуһахтарыгар оскуола манһагы попенителенин 2-с Дьохосон нэһилигин старостата Афанасий Иванович Сивцев талылыбыт. 1905 сыл атырдык ыйгар дворянин Станислав Михайлович 750 солк. суумалаах дьиктин уопсайта аһыан үлэһиттэ биэрбит.

Революция буолуор дьикти училище араас бириминизэринэн хаста даҕаны сабылла сыһа-сыһа олохтоох нэһилиэнньэ туруорсуутунан үлэһэн кэлбит. 1909 с.

улус тойотторо "сут-кураан буолан, нэһилиэнньэ быста дьадаһан, үл кыһаан хомуллубат" дьикт матыһтаан, паарта аһылаһарга аһыан 105 солк. үбү көрөргө үрдүк салалтаһан көрдөстүттар. 1913 с. Боотурускай улустан Таатта уллуһа арах-сыллыгар 4 училищеттан биһигэ Чурапчытааһы училище эрэ ордубуга. Соһоток үөрэх тариттэ 13 тыһ. нэһилиэнньэлээх улус наадыһытын хайдах даҕаны таһачыйар кыһа суоҕа, ол иһин улус кулбаата Михаил Степанович Шеломов 1913 с. тохсунуу ый 15 күнүгэр суруйбут араалларыгар училищени кэһэтэһи, 2 кылаастаах онгорорго уонна онуока сөптөөх үбү көрөргө туруорсубут. Онон 1913 с. саҕа типовой дьикт тутуһан, училище иһи кылаастаах үрдүк начальнай училище буолбут. Сибирдээҕи Кирилл Петрович Захаров анаммыт. 1917 с. үрдүк начальнай училище аһыллыбыта, оно сибирдээҕи Елпидифор Егасов анаммыта.

Нюргуяна ШАДРИНА (Слепцова),
Чурапчы орто оскуолатын
1992 с. выпускниһа,
СР Национальной архивын
кылааһынай археографа.

Үөрэх, билии кыһа
мин оскуолам,
Уһан-тупсан кикээһим
иһэһин,
Үбүлүү өрөгөйүн уруйдуу,
Бар дьонгут
кэһилээһи-кэрэһи,
Үтүмү-үрдүгү сыдыаһа.

1925 сыллааха Саха АССР үөрэххэ уонна доруубуйа харыстабылыгар наркомун А.Ф.Бояров бирикээһинэн Чурапчы советскай бастакы сүлүүх оскуолатыгар С.А.Новгородов аата интэриллибит. 1947 с. Саха АССР Верховнай Советын Президиумун уурааһынан оскуола гражданскай сарий геройа Е.И.Курашов аата интэриллибит, ол эрөө кэлин орто оскуола буолбутун кэһиэ С. А. Новгородов аата интэриллибит.

1950 с. Чурапчы сэттэ кылаастаах оскуолатын бастагыгар орто оскуола аһыллыбыта, оно бастакы директорунан Р.И.Васильев үлэһиттэр. Учууталларынан Т.В.Максимов, Ф.И.Ефимов, А.Д.Федоров, А.П.Сивцев, Д.Г.Куликов, О.А.Макаров, М.С.Романов, К.Н.Субурускай, И.И.Матвеев, М.Д.Соловьев, А.С.Постников, С.Н.Макаров, А.П.Ермолаев, А.Г.Захаров, Н.О.Винокуров, В.С.Алехин у.д.а. ситиһилээхтик үлэһиттэр. Чурапчы оскуолалыгар араас кэмнэргэ үөрэнэн кынат үлүнэрэн ситэнхотон таһыбыттар: Өксөкүлэ-

эк Өлөкөй, Суорун Омоллоон, Салаан Боло, Дмитрий Брыскаев, Дьон Дьаһылы, Георгий Башарин, Дмитрий Красильников, Евдокия Коркина, Болот Боотур, Степан Макаров, Алексей Ермолаев, Виктор Саввин, Василий Харитонов, Иннокентий Пономеров, Алексей Бродников, Семен Жирков, Фед-

бис сыл анараа өттүгэр үөрэҕи билии 99,3%, оһон хаачыстыбата 23,3 % эбэит буоллуктарына, аһыт 2001 сс. үөрэх дьылыгар билии 99,6%, хаачыстыба 32,4 % буолла. Предметной олимпиадаларга мэлдьи иһинки миһэстэлэргэ сыдыабыт, комплексной спартакиадаларга 1998 сылтан

ҮҮНҮҮ-САЙДЫ СҮОЛУНАН

тист Софронов, Михаил Софронов, Далам, Сэмэн Тумат, Тумарча, Егор Борисов у.д.а. Билиги оскуолаһыттан бүтэрбиттэр норуот хайааныстыбатын араас салааларыгар ситиһилээхтик үлэһиттэр, бар дьон махтаһын ылар бастыҥ үлэһит, дьон дьон буолбуттара, онон киз туттабыт, аһыабыт, дьонһа аһабыт.

Оскуолаһыт 130 сыллаах историятыгар кизэр эһэх ситиһилээхтик үлэһиттэр. Ол курдук, кэһинки сылларга учууталлары олохсугар интэһи 8 квартираны байэбит кууспутунэн үлэһиттэрдибит, ону кытары харабыл дьиктэ тутуһан, пришкольной участка саҕардыһан, 22 гектар баһына бэрилинэ.

Үөрэтэр-итигиңгэ үлэһит оскуола кабинетнай системаҕа кизириттэ улахан орулу ылла. Ол да тутуһа буолуо, үөрэҕи билии сыллата тупсан итэр,

бастакы уонна биримстээх миһэстэлэргэ таһыстыбыт. Оскуоланы кэһинки 5 сылга 6 оро кыһыл уонна үрүгү кэмус медалларынан бүтэрдилэр. Өбөлүрбүт "Кэһимгэ харды", "Аман өс", "Эдэр журналист", "Үгүкүүлүү Саха сире", "Хотугу сулу" курдук республикатааһы күрэхтэһимэлэргэ, көрүүлэргэ иһинэа улустууһу "Маарыкчаан ааһыларым", "Башаринскай ааһыларым" ситиһилээхтик кыталлар. Аһыт сыл Москваҕа ытыллыбыт "Юниор-2001" дьикт Россия телевическай быһастаһыгар уонна "Российский восход" фестивалыга өбөлүрбүт биһирэбили ылбыттар.

Аһыт үөрэх дьылыгар 95 оҕо оскуоланы бүтэриһиттэн 55,2 % үрдүк, 14,78 % -на орто аһыт үөрэтэргэ кизирдилэр, оттон үөрэххэ кыһаан кизирбэттэ өттө үлэ миһэстэ булан дьонһуларга дьонһуһу үлэ-

ли сыдыаллар. Быһыл "Школа-лаборатория как условие совершенствования учебно-воспитательного процесса" дьикт тематан республика таһымнаах экспериментальной площадка буолары ситистибит. Бу төрүтүмэн оскуола педагогическай кылаастары аһы буолла.

Билигин биһигэ 804 оҕо бэһис кылаастан саҕалаан үөрэнэр, оро спортнай оскуолата, дьиктэ үөрэтэр киһи, Д.П.Коркин аатынан ЧРОСИО филиаллара үлэһиттэр. Оскуолаҕа Саха сирин 2 үтүөтээх учуутала, 13 Россия үөрэҕиритин туйгунара, 6 СР үөрэҕиритин туйгунара, биһир "Учууталлар учууталлара", биһир "Президент Грана"үрдүк ааты сүгэр учууталлар үлэһиттэр.

В.Н.КОРКИН,
оскуола директора.

Хаартыскаҕа: В.Н. Коркин.

КОЛЛЕКТИВЫ ТҮМЭН

күрэхтэһимэлэр буолаллар. Саҕа Дьылга, үтөс быһыһынан, оскуола үлэһиттарин туйгун уонна үчүгэй үөрэтээх өбөлүрүгар профком аһыттан наҕараадалары онгоробут. Сайынгы кэмгэ өбөлүр лааһырдарга уонна оскуола пришкольной участкаҕа үлэһиттэрин хааччылабыт. Сыл айы ытыллар оскуола үлэһиттарин спартакиадаларыгар аһыһынай кыттыһы ылабыт. 2001 сылга бастакы, оттон быйыл төрдүс буолбуттут. Оскуола үлэһиттарин ыһаһын тэрийэн ылабыт. Бастыҥ үлэһиттэр биһиги, ветеран учууталларынан кэһитибит. Би-

ирдизинэн учууталлар республика иһинээҕи профилакторийдарга сынныһылар. 1997 с. оскуола үлэһиттарин күүлүнэн тутуһулубут учууталлар олорор 4 квартиралаах, 1998 с. 2 иһи квартиралаах дьиктэ үлэһиттэр. Дьикт күүртэмнэан олорор 11 аһар учууталларытыгар төлөбүр 50 бырыһыанын оскуола уйунар. Үөрүүкүтүү, хомсотуу бары биһигэ үлэһиттэр. Кыһаһааһагарга коллектив аһыттан материалнай көмө онороллар, профком аһыгар кизирит сайабылыаннаһыгар кэрэн, биһирдизинэн дьонһо харчынан көмө онгоробут.

Оскуола иһинэн ытыллар кыра да, улахан да дьаһалларга коллектив бүтүүнэ кыттар. Онуоха чорботон бэлэтэһилин баҕараһын А.И.Александрованы, И.Я.Лаврованы, К.П.Яковлеваны, П.П.Смирникованы, Н.М.Заболотцааны, М.П.Заболотцааны, М.З.Бурцеваны, Д.В.Назарованы, С.Р.Кугдарованы, Н.М.Захарова сибидиһэһиттэр оскуола оһолобуһу үлэһиттэрин, кылааһынай бугалтер А.М.Ефремованы, оскуола бары методическай холбоһуктары уонна кизилэргэ махтаһытын тэһэрибит.

Д.У.НЕУСТРОЕВА,
профком
председателэ.

**МУУС УСТАР 14 КҮНЭ —
УЛУУС ДЬААЛТАТЫН БАЙЛЫГЫН
БЫЫБАРДЫР КҮН**

СААМАЙ БЭЛЭМНЭЭХТЭРИНЭН ААБАБЫН

Улууспут дьаалтатын байлыгын олохтоох бэйэни салайыныга кириэри олон талабыт. Дьаалтаттан төһөлөөк эппитинэс, булугас-талыгас толкуйдаах буолуу эрайыллэри турара өйдөнөр. Оноо саамай бэлэмнээх киһинэн Иннокентий Николаевич АММОСОВЫ аабабын.

Кинини 1978 сылтан, "Чурапчы" совхозка директорунан ананан Сыланга кэлэригиттан үчүгүйдик билэбин. Совхоз агардаас государство эки, үлүс сааһын эрэ тула мөксөр, оройуон саамай кураайы сирдээх-уоттаах, кыры улаастахтар сирдэринэн эргэригит хаарбай тутуулардаах үс нэһилиэтин хаан тэриллэбитэ. Бүрдүк ыһылыын, буруот хаһайыстыбалыын, кылы интимилин бүтүннүү Халыыга түмүлүбүт Субуруускай аатынан совхозтанараксан хайдах туста буруу таһаарынык бэйэлэригит дин мунаахсыһааччы элбэх этэ.

Хаалыттан тахсы суолун директор тутта дьон үлэлиир, олоһор усулуобуйаларын үөскэтигэ кэрэрэ, онуоха программа онгостон, ону салайар аппаратыгар, дьонго-сэргэзэ ылыннанан, үлэх-хамнас тигинэбитинэн барбыта. Кылгас кэм иһигэр элбэх сиргэ гарахтар, хотоннор, дьон олоһор дыһалар, мандизмэнээх мастарыскай тутулуубуттара, хоту Сыланга бааһына сирдэрэ онтоһуллубуттара.

Иннокентий Николаевич бөһүөлэктэр социальнай сайдымаларыгар, кэрэ көстүүлээх, олоһорго табыгастаах буолууларын улахан болгоһомтотун уурбута. Кытаанааха оҕо сада, Арылаахаа Култура дьинээтэ дьэндэспиттэрэ, кэтэх дьылэри тутуу элбээбитэ. Директор сарсарда эрдэ бөһүөлэктэ кириэи көрө, дьон аһылаата сымла түспүт буолууна субэли-амалы, көнөртөрө сылдьарын

үгүстэр билигин да өйдүлүр.

Сөптөөх усулуобуйа тэриллэктэ дьон үлэзэ көбүн үрдэспитэ. Иннокентий Николаевич директорунан үлэлээбит биһир сыгыгар социалистический куоталаһыга кыайан совхоз сэттэ Кыһыл знамяны ылан турар.

Олох укулаата тосту уларыһытын уустук кэмгэр кини быһыны-майгыны мындырдык ырытан, ордуу табыгастаах суолу-иһи тобулар, дьону-сэргэни түмэр, тэрийэр ураты дьобура ырылхайдык көтүнэ. 1994 сыллааха дьаалта байлыгынан талыһаларын сааһа Төлөй кыры улаастах буолан, дьон-сэргэзэ онон-манан тарбаһан эстэн, сүтэн эрэр кыракий бөһүөлэктэ быһытынан биллэрэ. Байлык дьонун-сэргэтин "төрөөбүт-үөскээбит Төлөйбүтүн бэйэбит эрэ Төлөй оҕорукпут" дьон өйгө-санаага түмүтэ. Үл-харчы атаҕа ыраабыт кэмгэр ити патристическай өй-санаа кыалыбата да кыаллар онордо. Төлөйдөр нэһилиэктэрин нэһилиэктэ онгоруу тутууга кэтэх сүөһүлэрин буюр-босхо биэрэллэр, үүтэрин туттараллар, көхтөөх субуотунуу-уктарга тахсаллар, үбү-аһы да харыстаабаттар. Таас бүрүһүнээх суол — олох хорук тымыра; кыг-куонг спорттивнай сааһа, кырачааннар чэбдигирэр киһинэрэ, саҕа оборудоваанинан сөбүлэһимит фельдшерскай-акушерскай пуун — доробуза, чэ-гиз-чэбдик буолуу мөккүлэһэ; тутула турар мөд-дизмэнээх таас оҕула — ычат үкөр-сайдар кыһага... Уонна, биллэн турар, аҕыс бааһынай хаһайыстыбаларын, ыаллар дохоту үрдэтэр суол-ларын тобулуу. Ити барыта Иннокентий Николаевич саамай тыын суолталаах, саамай кэскиллээх болу-руостары урутаан туруорарын көрдөрөр.

Итинэн кэлин республика үрдүнэн кээнтик тэ-

БЫЫБАРДААЧЧЫЛАР ИСТИЛЭРИГЭР!

Кулун тутар 30 күнүттэн сааһаан улуус таһыгар тахсааччыларга, өскөтө быыбар кэмгэр Чурапчы улуусун территориятыгар суох буолар буоллаһарына, болдоһун иннинэ

куластаһын ыһыла турар, онон барааччылар паспордаах кэлэн Чурапчытаагы быыбар комиссиятыгар быыбардырыгылар. Быыбар комиссията.

ийбит, биһирэммит "Үтө дыһала" хамсааһын Төлөйтөн, чолу Иннокентий

Николаевичтан, сааһылыгыта диир кыахтаахпыт. Ону 2000 сыл түмүгүнэн төлөйдөр СР Президиен Гранын ыһытара да көрөһүлүр.

Билигин Төлөй нэһилиэктэтигэ икки бүк элбээтэ. Бөһүөлэктэ сиргэ олоһунан олоһор. Элбэх сонун бизнэстэр, спорттивнай күрэхтэһиһилэр ыһылаһаларын, күөлгэ каток, муус оҕоһуктар оҕо аймак кутун түлүттүрүн истэ-билэ сылдьабыт. Манньык сиргэх олох иһин нэһилиэктэ олохтоохторо байлыктарыгар махтаһааччыларын махтаһаллар.

Төлө да күнтөн ордорбот үлэ, кэспэтиһин үлүгүр сырыттар. Иннокентий Николаевич аны потребобществога общественная председатели-кэн, "Холбоо" Сэбиэтин чилиэнинэн талыллан үлэ-лиир. Онуоха "нэһилиэктэ-потребобщество" дьон би-иргэ үлэлэһин тэрийэн сүрүннүү сылдьар. Онон дьонун-сэргэтин эмиз биһир сүрүн кыһалбатын быһаарар.

Баар, сорохтор улуус ханньык эрэ совхоз, нэһилиэктэ буолбатах дин санаахтарын сөл. Мань-ха Иннокентий Николаевич партия райкомун иккис секретарынан, райсовет исполкомун председате-линэн үлэлээн оройуону араас кыһалжалаах сүт-ку-раан дыһалар кэздэнэрбиттэн өрүтүрүбүтүн сана-тыахпын наада. Онон улуус туругун, кыһалжаларын үчүгэйдик билэр.

Манньык бары өттүнэн дэгиттэр бэлэмнээх И.Н.Аммосов, улуус дьаалтатын байлыгыта буолан туран, быыбардааччылар эрэлбитин чистээтиктик толоруу дьон дьомун-сэргэтин кини иһин кула-скайтын биэрэригитигэр ыгырабын.

Е. Д. МАКАРОВ,
РФ үтүөлээх учуутала,
улуус бочуоттаах гражданина.

**АММОСОВ
ИННОКЕНТИЙ НИКОЛАЕВИЧ
ИНИН КУЛАСТААҢ!**

Бу кэлэри турар улуус байлыгын быыбарыгар быыбардааччыларын улууска бары да бары билэр киһибиһ АММОСОВ Иннокентий Николаевич иһин куластас-тын бизнэс дьон ыгыраама этэ. Кини чэ-чэ дьоннай салайааччы дин санымын. Урукку советскай кэмнэргэ да бэйэтин оройуонун иннигэр чистээтиктик бары са-табылын, кыаһын көрдөрбүт киһи дьон санымын.

Ханньык да дуһунаска үлэлээбитин иһин ол үлэтин иһэһэр тирдэр олус чистэһин үлэһит киһинэн аабыт. Бары хаһайыстыбанын үлэлэргэ эрлиһибит-мускуллубут киһи буолар. Ону таһынан то-лору културалаах, оҕо-улахан дьон ара-арбат барыбытыгар биһир тэн сыйынаах салайааччы быһытынан билиһинэс туста-ахпыт. Туруоруммут сымалы-соругун бул-гуччу эгилээ суох толору үлэстэрин бэ-лиэтиһи баһарабын. Хаалыга хаалыт Төлөй нэһилиэктэтигэ да ылан көрүбүт. Нэһилиэктэ сайдары тутууга туруула туран үлэлээн, билигин улууска бастык нэһили-эктэ атын ыһылар. Ону таһынан нэһилиэ-ктэ саҕа тэас оҕула туттара сылдьара да элбэһи этэр.

Иннокентий да чистээтиктик хань суо-бастаах салайааччы быһытынан үлэлээ-диз эрэнэбин. Улуус бары быыбардаач-чыларын Аммосов Иннокентий Николае-вич иһин куластаскайтын биэрэригитигэр дьон ыгырабын. Сыһыарыахпыт суоҕа дьон эрэнэбин.

С. КОРКИН.

УЛУУСПУТ ЭРЭЛЭ — НОГОВИЦЫН!

Быыбар иннинээҕи көрсүлүүлэртэн

А. Т. НОГОВИЦЫН — ХАДААРГА

Хонон турдаһыт аһын улуус байлыгыгар быыбар күнэ чу-галаан иһэр. Онон бу күнэргэ кимнэ кулаһы биэрэххэ сөбүтэр мунаахсыһы хас би-ирдии быыбардааччыны үйэ-хаһа тутар.

Хадаар нэһилиэктэ улуус аһылыгар кандидат А.Т.Ного-вицыны кытта көрсүлүүтэ нэһилиэктэ сүрдээх көх-төөхтүк кытына. Учуталлары уонна үбүһаан үлэһиттэрин кыт-та көрсүлүү күнүс 12 ч. үбүһаан дьинэтигэр буолла. Кырдыаас учутал Ипатьева К.С.: "Ан-дрей Тимофеевич салайар, үлэ-лэтэр тэрилтэтин, аһын-уөһүн бары дьон билэн сылдьабыт, дьонун-норуотун туһугар үлэ-лиир кыахтаах, эрчимнээх са-лайааччы", — дьон биһирэһин эттэ. Оҕула директор Анем-подистова Е.П. Андрей Тимо-феевич ыһымыт үлэтин про-граммата чэччи да күнээҕи олохтуттар сайдыыны киллэ-рэр ис хоһоонноһун уонна туризм хайыскатын сайынна-рын сөбүлээтэ. Ол кэннэ: "Ан-дрей Тимофеевич эппит тылын толоругас салайааччы, оҕула-ба биһир бириэмээххэ көмөнү оҕорбутун иһин махтаабыт. Кини кыра дй, улахан да тэри-лэ кыһалжаларын мэдди биһир тэҥник тутан өйөөн, көмөлөһөн кэллэ", — дьитэ. Лукина М.А. "Чурапчы" кооператив үчүгэй үлэлээгин уонна салайааччыта үлэни-хамнаһы олус бары тэ-рийэн олоһорун туһунан тыа

хаһайыстыбатын министер-ствотыгар үлэлиир билэр киһибиһтэн истэһимин икэн ту-тубуттаахпын, оноо: "Эһиги киһигит күөстээх салайааччы", — дьон тоһоһолоон билиһинээбитэ. Нэһилиэктэ барыта кини тэ-рилтэтигиттэн өйөнөн олоһобут. Байлык буолаһына өсөө сай-ыннарыаба, улууһу эрэ көтөбөргө үлэлэһиһэ, — дьон бэйэтин этиитин түмүктүү.

Техническай курулуок са-лайааччыта Адамов М.Н. байлыгынан талыһынаһына хаһайыстыбанык-салайаач-чы быһытынан Курадыты алаһыгар санаторий тутуу-тун ыһытаран олоһо киллэрэригэр баһарда. Олохтоох үбүһаан сө-биз-сэһиз Андреева А.А. Ан-дрей Тимофеевич Ноговицын дьонго-сэргэзэ барыларыгар көмөлөһө олоһорун, онон дьон дьинэтик толкуйдаан табатык куластасчыгыгар ыгырда.

Күнүс 4 ч. Сыннаһан ки-нигэр ыһылаһыт муһааха уруккута улуус билиһинээх осе-менатора, соторугаһыта кэр-гэһин сүтэригит Титов П.Н., кэр-гэһи ырааханньык ылдан сы-тар кэмгэр икки сыл быһаачы көмөлөһүтүн, киһи быһыты-нан өйдөнөн иһэрэтик сыйһа-наһытын иһин улаханньык дол-гуһаан туран, ис сүрүһүтэн мах-танна. Андрей Тимофеевич байлыгынан талыһынаһына дьонго аһыныгас санаатын ыһыктыбатыгар, олох ыраахан өрүттэрин өтө көрөр, ону чэп-чэ

тэр дьобурдааһар эрэнэрин биллэрдэ. Тарасов П.П.: "Олох тутула уларыһан, айгырыр кы-аха киһибиһ тэриһтэн хайдах курдук өрө охсон үөһэ таһаар-бытын биэс тарбахпыт курдук билэн олоһобут. Биһир тэриһтэ ситиһинитин улуус таһымыгар таһаарарга соруу туруоруммута үчүгэй. Андрей Тимофеевич нэһилиэктэ барыбытыгар көмөлөһөн кэллэ, онон улууһу чэччи өрө тардыа", — дьитэ.

"Чурапчы" кооператив тех-нолога, эдэр специалист Бадо-кия Васильева Андрей Тимофе-евичтыын 1994 сылтан үлэли-рин, үлэлэрин эт-үт комбина-тыгар тэҥнэ сааһаабыттарын, эппит тылыгар турарын, толо-ругаһын тоһоһолоон билиһинээ-тэ. "Чурапчы" кооператив үлэ-тин-хамнаһын туһунан кинигэ тахсыбытын, үлэлэрин опыта республикага тарбаһытын иһитиннэрдэ. Производствоны үчүгэйдик тэрийэрин уонна та-лааннаах салайааччы биһир сир-гэ үбүһаан олоһорунан мугур-даммакка, үрдүкү сааһааба үүнэрэ-үрдүүрө кэскиллээгин эттэ.

Хадаар олохтоохторо бу күн "Чурапчы" кооператив аһын-уөһүн амсайан, үгүһү атын-лаһан үөрөн-көтөн тарбасты-лар.

М. ГЕРАСИМОВА,
СССР културатын
туйгуна, Россия
културатын үтүөлээх
үлэһитэ, улуус
бочуоттаах гражданина.

Ы Н Ы Р Ы Л А Р

УБААСТАБЫЛААХ БЫЫБАРДААЧЧЫЛАР!

Быйыл муус устар 14 күнүгэр буолар быыбар улууспут инники кэскилин быһаарар суолтааһын өйдүбүт. Улуус байлыгын дуһунаһыгар, бары билэрбит курдук, улууспут үс чулуу киһитэ кандида-тынан турда.

Олортон саамай эдэрдэрэ, төрөөбүт улууһугар биригэдиригитэн сааһаан 15 сыл салайар дуһунаһаага үлэлээбит, эрлиһибит А.Т.Ноговицын буолар. Кини ити үлэлирин туһаарынаан, эдэр кадрда-ры үөртэтиринэн, киһилэри хорсунуу араас үлэлэргэ аттаран туруоруунан кэскиллээтиктик дьарыкта-нан кэллэ. Кини инникитин өтө көрөн үлэлиир салайааччы быһытынан кэҥэ билиһинэни, сөҥэтирини ыла. Бу хас салайааччы аһын дьобиги кыалыбат хаһыһыта.

Билиһини хас саамай бастык, урутаан иһэр технологиятын баһылаан, "Чурапчы" кооператива пе-реработкаһан сааһаан республикага бастаһынан тыа сирин улууһугар аһылык промышленноһын сайыннарыага төрүтү уурда.

Онон билиһи, салайар үлэни эппитинэн-хаммытынан билбит, өр сылларга улууска совхозтар ди-ректордарынан үлэлээбит дьон, эдэр-эрчимнээх, кэскиллээх салайааччы Андрей Тимофеевич Ногови-цын улуус байлыгыгар саамай дьоннай кандидат дьон туран, кини туһугар быыбардырыгытыгар ыгырабыт.

Быыбардааччы, сайдыыга баһарар буоллаһына — НОГОВИЦЫНЫ тал!

ЕФРЕМОВ А.В.,
СР тыатын хаһайыстыбатын
үтүөлээх үлэһитэ,
ЧИГИНАРОВ В.П.,
СР үтүөлээх агронома.

СЕРГЕЕВ С.И.,
СР норуотун хаһайыстыбатын
үтүөлээх үлэһитэ,
ВАСИЛЬЕВ Е.Е.,
СР норуотун хаһайыстыбатын
үтүөлээх үлэһитэ.

КҮНДҮ БИИР ДҮЙДҮЛААХТАРЫТ!

Улуус байлыгын дуһунаһыгар кандидаттар күрэхтэһилэрэ улам сытырхаһан иһэр. Билиһи, улуустаагы гимназия коллектива, киһилэртэн биһирдэстэрин, ол эбэтэр А.Т.Ноговицыны кытта көрсүлүүтэ кандидат быыбар иннинээҕи программатын, улуус сайдыытыгар тус санааларын истэн уон-на дьүүлэһэн баран, А.Т.Ноговицын кандидатураһын өйүүргэ быһаарыныһыт.

Тоҕо? Бастаһыан, олоһо сааһы-бастыгы мэддиһин даһаны эдэр дьон кэтэһимээһинээххэ кил-лэрэллэр. Маны Андрей Тимофеевич бэйэтин үлэтинэн биһир эрэ даһаастаабатаҕа. Кини салайар "Чурапчы" кооперативын үлэһэ саҕа технологиялары хорсунуу киллэрин, улууһу баһан республика, Россия уонна аан дьойду таһымыгар таһаарда.

Иккиһинэн, бэйэни салайыныга киһиһигэ көрүүлэрэ олохтоох, даһаастабылаах. Үл-харчы хай-дах оҕоһуларын, киһирин-таһарын толору быһаарар кыахтаах, республикага, Россияга да били-нэр бөдөҥ салайааччылар буола үүннэ.

Усуһуһан, бары кандидаттаран кини программа олоһу кытта сибээстээгинэн, үлэ бары сааһа-ларын, араас эйгэтин тэҥнэ тутан сайыннарыага дьини толкуйдаһынан, чэччи да бу судургута суох кэмгэ саамай ыһынарылаах.

Ытыктабылаах улууспут бары быыбардааччылар!

Улууспут дыһыатын эдэр эрчимнээх, дьини дыһала киһитигэр итэһиһиһи уонна эһигини А.Т.НОГОВИЦЫН иһин муус устар 14 күнүгэр бары биһир киһи курдук куластасчыгытыгар ыгырабыт!

Улуустаагы гимназия коллектива,

(Ытыгыры гимназият уһаскы муһааһынан ыһыһыһа).

(Матэрийаллар кандидаттар Аммосов И.Н., Ноговицын А.Т. быыбардыр фондэларттан төлөнүһэр).

роа) лауреаттарын буолулар, Люба Янцен, Ана Флегонтова (сал. М.А.Борисова) "Аман ес" конкурска призердэрин, Маша Оконешикова, Вера Алексеева, Лиза Пинигина (сал. М.С.Слепцова) "Экология" дигэн научнай-практической конференцияда дипломнарын буолулар.

Иитэр үлэ тийгэр 5-6 кыл. үөрэнээччилэргэ "Сардаана", 7-8 кылаастага "Саһарба", 9-11 кылаастага "Үргэл түмсүү" көптөөхтүк үлэлиилэр, бары ытыллар дьаһаллары сүрүннүүлэр, үөрэххэ уонна бэрээдэккэ болломтону уураллар. Оскуола президенинэн 11 кыл. үөрэнээччигэ Степа Коалсе талыллан үлэли сыйдыар.

Ого дьоруун сайыннарыга уонна илээн кэмин туһалаахтык атаарытыгар туһуланан 200 оҕону хабар 5 курулуок итинэн "Күөгэй" ого образнай ырыа ансамблэ бааллар. Чөл олох сиэрин туһулууга, тарҕатыга спорт улахан оруулааһын өйдөөн, оҕолор араас спортнай секцияларга сыйдылар. Ол түмүгэр оскуола сүмэрдэммит хамаандата улуус спартакиадатын үс төгүлээх призер, волейболга кыргыттар хамаандалара (тренер В.Н.Кривошапкин) улуустаагы уонна илин эгэрдэри күрөктэниилэр призердэра, буолулар. Тренер С.Н.Башарина дьарыктыыр оҕолоро Коля Флегонтов, Надя Башарина, Женя Павлов, Сергей Турантов, Вася Савин, Лена Местникова остоу тэниһигэр республика чемпионун үрдүк аатын сүктүлэр.

Педагогической коллектив сыраллаах үлэтин үгүс түмүгэр ылымскайтыгыт үрдүк уонна орто анал үөрэххэ хотоойуток кириэр буолулар. Маныаха бастык педагогтарыт А.А.Ноева, Е.С.Парфенова, Т.Д.Новгородова математикаба, М.Н.Афанасьева, В.Н.Соболева нууча тылыгар, П.С.Евграфова физикаба, М.М.Петров историяба, М.А.Борисова, А.К.Матвеева саха тылыгар, А.А.Макаров физкультураба, Р.Р.Савин музыкаба, А.А.Пинигина биологияба, В.И.Егорова химияба идрэ туһаайыга айымньылаах итинэн кыһамнылаах үлэлэрин бэлэтиир тоҕоостоох.

Эдэр коллегаларын бэйэлэрин өр сыллаах опыттарыгар уһуйар ветеран-педагогтарыт билигин даҕаны эдэрдик эрчимнэрин ыһкытыаха таһаарылаахтык үлэлиилэр. Кинилэр — А.Е.Гордеева, П.П.Захарова, М.С.Слепцова, М.Е.Михайлова, В.И.Егорова, Е.В.Сивцева, И.З.Артемова, М.Н.Христофорова, А.С.Яковлева, М.А.Борисова, Т.К.Матвеева билиги күүн туттар сүрүн төһүү дьоннорбут. Эдэр ууһталлар үүнэр сүлүүх мчаты иитиһэ кинилэр үгүс үгэстэрин дьоруунаах салдааччыларынан буолалларыгар эрэлбит улахан.

Тамара ПАВЛОВА,
директоры
үөрэтэр-методический
үлэбэ солбуйааччы.

Оскуола сырдык, ыраас, тупсагай уонна сылаас буоларыгар күнүстэ кыһаллар дьоннорунан тех-үлэһиттэр буолаллар. Билигин оскуола 28 тех-үлэһиттээх: 10 уборщица, 3 гардеробщица, 3 рабочая, 3 суоллар, 2 повар, 2 иһит сууһаачы, 2 харабыл, сантехник, электр. тракторист, секретарь-машинистка. Бэйэлэрин үлэлэрин үгүс суобастаахтык толорор үлэһиттэринэн уборщицаларыт 3.Д.Каженикина, А.А.И-

ТУТААХ ДЬОШ

наьева, Л.П.Макарова, рабочаидартан Р.Е.Кожуров у. д. а. буолаллар. Куруутун миннигэс, сылаас астаах поварадыт Н.М.Захарова, Т.П.Романова. Үлэһит буолуоруттан, 30-тан тахса сый билиги оскуолабыгар үлэлиир бары таһтыыр, ыһкытыр, хас биридин киһи кыһалбатын өйдүүр ыһкытиһан секретарь-машинисткабыт

Анна Егоровна ГОРДЕЕВА,
ССРС, РСФСР норуотун
үөрэҕиритин туйгуна, "Эко
советской фондатын активиста"
знак хаһайына,
математика учуутала

Прасковья Прокопьевна ЗАХАРОВА,
РФ үөрэҕиритин туйгуна,
география учуутала

Владислав Николаевич КРИВОШАПКИН,
РФ үөрэҕиритин туйгуна,
физкультура учуутала

АЙЫМНЫЛААХ ҮЛЭ ҮӨБҮТЭР СЫЛДЫАЛЛАР

Мария Николаевна ХРИСТОФОРОВА,
РФ үөрэҕиритин туйгуна,
омук тылын учуутала

Мария Афанасьевна БОРИСОВА,
РФ үөрэҕиритин туйгуна,
саха тылын учуутала, хас да
үөрэнэр пособиелар автордара

Татьяна Дмитриевна НОВГОРОДОВА,
СР үөрэҕиритин туйгуна,
математика учуутала

Ирина Захаровна АРТЕМЬЕВА,
СР үөрэҕиритин туйгуна,
нууча тылын учуутала

Татьяна Кононовна МАТВЕЕВА,
РФ үөрэҕиритин туйгуна,
саха тылын учуутала, хас да
үөрэнэр пособие автордара

Мария Семеновна СЛЕПЦОВА,
РФ үөрэҕиритин туйгуна,
биология учуутала

Екатерина Владимировна СИВЦЕВА,
РФ үөрэҕиритин туйгуна,
саха тылын учуутала, хас да
үөрэнэр пособие автордара

Варвара Дмитриевна ПОПОВА,
СР үөрэҕиритин туйгуна,
история учуутала,
3 брошюра автордара

БИЛИИ АКЫЛААТЫН УУРАР КЫНА

Алын сүлүүх оскуола гуманизация, демократизация принциптарыгар олобуран уонна араас хайыскалаах оскуолалар үөскээһиннэро олох ирдэбилэ буолбутунан улуус баһылыга И.С.Сивцев дьаһалынан 1993 с. тэриллибитэ. Оскуола билигин сүннүм булан, бэйэгэ туспа суоллаах-нистээх коллективка кубулуйда. Үс томторунан, ол аата, үс корпусунан 484 үөрэнээччинин икки сменалан үөрэтэбит. 56 учууталаахпыт, 19 тех-үлэһиттээхпит. "Кэскил", "Улыбка", "Тулукчаан" уһууааннарга алта саастаах үөрэнээччилэриб 1-4 программалар үөрэнэллэр.

Билии акылаата алын кылаастартан ууруллар. Билигин

оскуолаба билии бырыһыана-калин 5 сылга 100%-тан түспэт, хаачыстыбабыт 52-57 %. Оскуола 56 учууталарыттан 10-туйгун, 19-1-кы квалификационной категориялаах, 22-2-с квалификационной категориялаах, 5 — базовой категориялаах, 5 — базовой категориялаахтар. Үөрэтин араас ныматын баһылаабыт С.Е.Поталова, Р.П.Толстоухова, Л.А.Яковлева, В.А.Тимофеева, С.А.Баснаева, В.М.Пермякова у.д.а. курдук маастар-учууталлар үөрэтин саҥа хайыскаларын эдэр коллегаларын кытары олоххо киллэрэллэр. М.Д.Неустроева уонна Р.П.Толстоухова онторбут "Урааҥхай саха оҕото" программаларын, пособиеларын республика учууталлара бүтүүннэрэ туһаналлар. С.Е.Поталова, В.А.Тимофеева, С.А.Баснаева риторика уонна саха тылын үөбүгүн сүрүя сыйдыаллар. Оскуолабыт улууска базовой оскуола буолар,

ол иһин улуустаагы, зона-таагы, республикатаагы семинардар, курстар барыта манны ытыллылар. Улуус таһынаах экспериментальной площадка статуфун ылан үлэлииллэпит хаһыс да сылыгар барда, 5-с корпус коллектива "Ребенок-уникальная саморазвивающаяся личность" дигэн теманан 1999 с. республикатаагы педагогической идеялар фестивалларыгар ситиһилиээхтик кыттыбыта. Иитэр үлэ бири сүрүн мистэһин ылар. Маныаха "Канзери" эстетическэй студия оруола улахан. Төһө кыалларынан үгүс оҕону спортнай, эстетическэй, фольклорнай курулуоктарга, нис курулуоктар хаба сатыбыт. Ол түмүгэр студияга, ого музыкальной уонна спортнай оскуолаларыгар барыта 367 үөрэнээччи дьарыктанар. Оҕолорбут улуустаагы араас конкурстарга, предметнай олимпиа-

даларга ситиһилиээхтик кыталлар, бириистээх мистэлэртэн түспэттэр. Соторутаагыта Ытык-Күөлгэ ытыллыбыт "Хотугу сулус" телерадиоакадемия конкурсулар "Stars" студия оҕолоро лауреат, дипломант буолан кэлбиттэра.

Төрөппүтү кытары сибээс куруутун болломто киинигэр турар. Тусх баар оскуола, кылаас иһинэн ытыллар дьаһаллар терептүтэриб көмөлөрүнэн бараллар. Төрөппүтүргэ анылаах конференциялар, семинардар тийгин биспэка ытыллылар.

Алын сүлүүх оскуола коллективын аагыттан оскуоланы араас сыларга бүтэрбит ылымскайтары, үлэлииллэр уонна үлэли сыйдыааччы учууталлары, төрөппүттэри үбүлүүһүн эбэрдалыбыт.

Виталий НЕУСТРОЕВ,
алын сүлүүх оскуола
директора.

К.П.Яковлева буолар. Бииргэ үлэлиир дьоммутугар оскуолабыт 130 сыйын тулар үбүлүүһүн эбэрдалан турар, тус олохторугар дьолу-соргуну баһарабыт.

Михаил КОРЯКИН,
директоры
хаһаайыстыбаннай
үлэбэ
солбуйааччы.

• Здравоье

ОСТЕРЕГАЙТЕСЬ
ОТ ТУБЕРКУЛЕЗА

Туберкулез известен с древних времен, но он не исчез, а ищет новые жертвы. Этой жертвой не должны стать ваши дети!

Уважаемые родители!
Обратите внимание!

Туберкулез относится к инфекционным заболеваниям, вызывается туберкулезной палочкой (бациллой Коха). Туберкулез чаще поражает органы дыхания. Но встречаются и внелёгочные формы туберкулеза. Могут поражаться: кожа, лимфатические узлы, кости, почки, глаза, органы брюшной полости, центральная нервная система и т.д.

С начала 90-х годов констатируется неблагоприятная обстановка по туберкулезу как в России, так и в мире в целом. В 1993 году Всемирная Организация Здравоохранения (ВОЗ) объявила туберкулез проблемой глобальной опасности. На Земном шаре 18 млн. больных туберкулезом, 3 млн. ежегодно умирают от туберкулеза, 1/3 населения Земли (2 млрд. человек) инфицированы туберкулезной палочкой, т.е., являются ее носителями.

Заразиться туберкулезом можно от больного воздушно-капельным путем (при разговоре, чихании, кашле); при соприкосновении с вещами или предметами, загрязненными мокротой, слюной, содержащими возбудителя туберкулеза, т.е., бацилла Коха длительно сохраняет свою активность во внешней среде. В жидкой мокроте туберкулезная палочка не погибает в течение 5-6 месяцев даже в высохшем состоянии на различных предметах, белье, книгах и т.д. Она в течение ряда месяцев может сохранять свои свойства и, попадая в благоприятные условия существования, способна вызвать заражение. От прямого солнечного света бактерии погибают 10 минут, рассеянный свет убивает их в течение 5-7 дней. В грязном, темном помещении туберкулезные палочки сохраняют жизнеспособность очень долго.

В распространении инфекции могут представлять опасность животные (крупный рогатый скот), больные туберкулезом. Заражение происходит при приеме в пищу, чаще всего, молочных продуктов, не подвергшихся термической обработке.

Как уберечь ребенка от туберкулеза, значительно облегчить его страдания и обеспечить лучший исход болезни?

Основное профилактическое средство от туберкулеза – прививка вакциной БЦЖ. Дети, привитые от туберкулеза, болеют в 15 раз реже и значительно легче, чем непривитые. Прививка защищает ребенка, прежде всего, от туберкулезного менингита и тяжелых распространенных форм болезни.

Прививка от туберкулеза проводится на 4-7 день жизни

ребенка в роддоме при отсутствии медицинских противопоказаний.

Иммунитет вырабатывается не ранее, чем через 2 месяца после прививки, поэтому, если возможен контакт с больным туберкулезом, на этот срок ребенка необходимо изолировать.

Если ребенок не был привит в роддоме, прививка проводится в поликлинике после снятия противопоказаний. До прививки и на период выработки иммунитета (2 месяца) необходимо ограничить круг взрослых, общающихся с ребенком, и провести их обследование на туберкулез (сделать флюорографию).

Если ребенок не привит до 6-месячного возраста, то важно в 6 месяцев провести ему туберкулиновую пробу Манту и, если она окажется положительной, проконсультироваться у фтизиатра.

На месте введения вакцины постепенно (в течение 4-6 недель) возникают воспалительные изменения. Иногда образуется небольшая язвочка. Это нормальное течение вакцинного процесса, не требующее никаких вмешательств (смазывания, бинтования и т.д.).

Осложнения отмечаются редко. В этих случаях лечение проводит врач-фтизиатр.

У большей части детей иммунитет сохраняется в течение 5-7 лет, поэтому в возрасте 7 и 14 лет детям с отрицательной реакцией Манту проводят прививку повторно.

Противопоказаниями к прививке против туберкулеза являются только те состояния ребенка, при которых повышается риск развития поствакцинальных осложнений. Их немного: вес ребенка менее 2000 г., острые проявления любых заболеваний и обострения хронических заболеваний; злокачественные новообразования; применение препаратов, снижающих иммунитет и лучевой терапии.

Дети с хроническими заболеваниями нуждаются в вакцинации больше, чем здоровые, т.е., вакцинный процесс протекает, как правило, легко, незаметно для организма, а течение туберкулеза у таких детей чаще всего тяжелое и требует значительных усилий медицинских работников и самого больного на пути к выздоровлению. При решении вопроса о проведении прививки этим детям важно правильно выбрать период, обеспечивающий безопасную вакцинацию (отсутствие обострения хронического заболевания).

Уважаемые родители!
Вовремя привейте своих детей от туберкулеза.
Здоровье Ваших детей
в Ваших руках!

Центр госсанэпиднадзора.

Кунду биһирэ үлэһир коллегабытын, сибээс ветераны МАКАРОВА Ульяна Егоровна 50 сааһын туолбут аргөйдөөх үбүлүйгүнэн итинник, истинник эбэрдэлиһит!

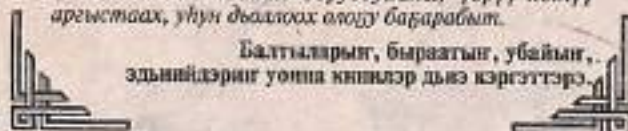
Кырдьары билимнээт эдэрдиэ эрчим, малдьарга бэрэһинээт кытаанах сааһын, үтүө санаан хаһан да уостубатыгар, оһолоруг, сизинг талталларын арчыланан үөрэ-көтө үкүлүк, дьолоохтук олороргоор баарабыт.

Чурапчытаагы почтовой сибээс коллектива.

Кундүтүк саныыр убайбытын, быраапытын, Хаһылы нэһилиэгин олохтообун ДАВЫДОВ Егор Егоровичи үйэ аһардаах үбүлүйгүнэн истинник эбэрдэлиһит!

Эйэһэ кытаанах доруубуйаны, үөрүү-көтүү аргыстаах, үһүн дьолоох ологу баарабыт.

Балтыларын, быраатын, убайын, эдэһиниһэрин уонна кыһылар дьээ кэргэттэрэ.

КҮРЭХТЭНИИ КӨӨРӨҮЛЛЭР, УЛАРЫЙАР

Бу дьыл тохсунуу ый 17 күнүгэр "Сага олох" хаһыакка таһаартарыт "Сүрүр суолга ыгырабын" дьин 50 сааһын оһолорго аналлах күрэхтэһини, федеральный бюджет тырылла илигинэн итиннээ атын да мөһүдүр бааларынан, күнн-дьылын көһөрөр, уларытар буоллун.

КҮРЭХТЭНИИ
УЛАРЫЙА:

Үйэ аһылыбыт ыгырыбар улус үрдүнэн 18 оскуола дьэбитим, оскул гимназияларын 19 оскуола эбит. Очутугар, эбии бэйэм кыһым сүрүрүн быһытынан, 20 оһо буолан сүрүр суолга таһаллар. Бу оһолору кытары бөһөбөр 7 км 500 метри туруорунабын. Мин бу дистанцияны 26 мүн. 30 сек. бүтүрүм. Оһолор 10 км эһиз бу бэриэмэ иһинэн-таһынан кэлэ-

эхтэр.

Уолаттар үчүгэй өгүлэрэ 550 метри 1 мүн. 15 сек., орто көрдөрүлүктэр 1 мүн. 25 сек., кыргыттар түһэн-аадынан 1 мүн. 20 уонна 1 мүн. 30 сек. биэтэги булуоткара.

Оһон тэг бэйиһиһах бириэмэ киирсэбит. Оһолор, сааһытын түһүрүмүг, баһар чорбос гынан, үөрэххэ барар харчыланан хаһыахыт. Уолсайынан, бу күрэхтэһини бинтэр "үөрэх", бинтэр "стадион" дьинэн ыһыллар.

Күрэхтэһин ыам ыйын 18 күнүгэр, субуотага 2 чаастан улус киинигэр Чурапчы П.Е. Баранцов атынан киин стадионна ыһыллыа.

Марафон ДЬӨГҮӨРЭП,
Хадаар.

БИЛЛЭРИИЛЭР

"КамАЗ" (тепая) автомашинанан Нерюнгриттан, Благоевденскайтан таһаас аһаарга сааһа ылабын. Билсэр тел. 42-242 (күһэ 9 чаас кэһинтэн).

Микроавтобустунан Дьоккусайга дьону киллэрен таһаарыбын. Сымнаас киирэллээх. Рыһкытарга, маһаһынарга сырытыннарабын. Тэрииттэргэн сайаалка ылабын. Билсэр тел. 41-315.

ЕЖЕДНЕВНО!
Маршрутное такси
Чурапчы - Якутск
Тел. 42-295.
Якутск - Чурапчы
Тел. 45-04-33
Принимаю любые заказы:
на свадьбы, юбилеи и др.

БИНИГИ ӨНӨБҮТҮНЭН ТУҔАНЫН!

Чурапчы - Дьоккусай - Чурапчы маршрутуна күн ахсын дьону таһабын. Сымнаас киирэллээх. Билсэр тел. 42-327, 41-428.

Чурапчы - Дьоккусай - Чурапчы маршрутуна дьону таһабын. Мугудайтан, Тэһийтэн дьону ылабын. Билсэр тел. 41-357.

Биниги улуустугулар 10 сыл ис дьыала отделын начальнигынан үлэһэбит, СР Ис дьыала министерствотун эппиэттээх үлэһитэ, милиция полковника

АРЖАКОВ Виктор Викторович

ырахан ырыттан соһумардык өлөн туорабытынан кэргэнигар Анна Дмитриевнага, оһолоругар Викторга, Александрга, Аһнега, сизинэригар, чугас дьонугар дьини кутурумкытын тиздэбит.

Улуустаагы ис дьыала отделын коллектива.

Сибээс кабельнай
линияларын харыстаан!

Тутар тэрииттэр салайааччыларын,
сирн хаһар механизмнары,
сир учаастагын бас билээччилэр истинилэригар

РФ Правительствотун 1995 с. бас ыйын 9 күнүнээри 578 №-дээх уурааһынан бигэргэтиллибит "Сибээс линияларын харыстааһын быраабылаларыгар" сөп түбэһиннэрэн, кабельнай линиялар трассалара "охранная зона" дьин ааттаналлар.

Биллэхэ бөһүөлэк таһыгар кинилэр аналлах остуол-баларынан, оттон бөһүөлэк иһинэн аһар линиялар техникский документациянан быһаарыллаллар.

ЛТС суругунан көнүлэ суох уонна кини бэрэстэбинтэлэрин ыһыраакка эрэ кабельнай линия охранная зонатыгар сир үлэлэрин ыһыты бобуулар.

Үлэ сагаланын иһинэн 3 №-дээх ЛТС бэрэстэбинтэлэтин кытта бу линия аһар трассатын чуолкайдаан. Кабель трассатыгар ыһыллар үлэлэр иһинэн эрэ оһоһуллаллар. Өйдөөн, шоссеһнай суолларга, хаһааһыстыбалар, тэрииттэр хаһар сирдэригар сөһо дьиннээ суох кабельнай линиялар сыталларын. Линияларынан 2000-га дьэри вольтаах күүрүү бэриллэр. Ол олоххо кутталлаах.

Кабель линиятын алдыатын соһуонунан ирдэнэр: "Сэрэтин киникскаһа" ылан баран, үлэни быһаччы толорсоччу механизатор бэйэтин дьалаһаһыттан алдыттаһына; тэрииттэ, хаһааһыстыба салайааччылар механизатордары "Сэрэтин киникскаһа" суох охранная зона атыгар үлэни ыһытаран кабели алдыаттардаһтарына.

Сибээс кабельнай линиятын харыстааһын быраабылаларын тутуһун! Бары таһсар боппуруостарга манник аадырыска билсэ сылдыаххытын сөп: Ытык-Күөл сэл., Амгинский пер., 5, 3 №-дээх ЛТС. Телефоннар: 21-538, 21-635.

3 №-дээх ЛТС администрацията.

Талталаах ийэбит, эбэбит, хос эбэбит, Герой-ийэ, тыыл, үлэ ветерана, Сыланг нэһилиэгин олохтообу

МАКАРОВА Ульяна Дмитриевна

үһүнүк ыраһынык иалдан муус устар 2 күнүгэр күн сириттэн барбытын, дьинник курутуһан туран, бары аймаһарбытыгар, үлэһэнэһтэрибитигэр, билэр дьоннорбутугар иһитиннэрэбит.

Оһолоро, кийииттэрэ, күтүөттэрэ, сизинэрэ, хос сизинэрэ.

Кутуруннарн тиздэллэр:

- Нэһилэк кырдыаһа олохтообу, Герой-ийэ, тыыл, үлэ ветерана Макарова Ульяна Дмитриевна өлбүтүнэн оһолоругар, сизинэригар, хос сизинэригар, бары чугас дьонугар, аймаһарыгар Сыланг нэһилиэгин дьаһалтата, кырдыаһастарын сөһиэ.

- Кыһыгар, СР культуранын туйгулугар, улуустаагы культура управленигин информационнай-методическай киини директорыгар Макарова Галина Гаврильевнага, биллэргэ төрөөбүттэригар, бары аймаһарыгар культура управлениета, профкома, Чурапчытаагы народнай театр, Чурапчытаагы уонна Дьиннээһи оһо музыкальной оскуолаһарын коллективтэра.

- Баһыһа кырдыаһа үлэһитэ, Герой-ийэ, тыыл, үлэ ветерана Макарова Ульяна Дмитриевна өлбүтүнэн оһолоругар, сизинэригар, хос сизинэригар, бары чугас дьонугар, аймаһарыгар Сыланг баһыһатын коллектива.

- Талталаах хотуна Макарова Ульяна Дмитриевна олохтон туорабытынан бэйэлэрин үлэһиттэригар, сибээс ветераныгар Макарова Ульяна Егоровнага Чурапчытаагы почтовой сибээс коллектива, профкома.

- Уолугар күтүөттэригар Макаров Гаврил Гаврильевичка, кини дьини кэргэнигар, чугас аймаһарыгар Чурапчытан Шамаһтар, Колесовтар, Афанасьевтар, Левиннар, Сылантан Ноговицыннар, Соловьевтар.

- Кунду саһастара Макарова Ульяна Дмитриевна күн сириттэн барбытынан бары оһолоругар, аймаһарыгар Сылантан Монастыревтар, Захаровтар, Михайлов И.С., Дьоккусайтан Монастыревтар, Макарова, Нерюнгриттан Слепцовтар.

- Кунду ийэһэ Макарова Ульяна Дмитриевна олохтон туорабытынан Зинаида Гаврильевна, Степан Степанович Оһолкоһтарга ыкса маллара Аммосовтар, Кузьминнар, Николаевтар, Захаровтар, Коркиннар, Монастыревтар.

- Талталаах ийэлэрэ, эбэлэрэ Макарова Ульяна Дмитриевна өлбүтүнэн оһолоругар, сизинэригар, аймаһарыгар "Чурапчы-лес" МУП коллектива.

- Кунду ийэһэ Макарова Ульяна Дмитриевна өлбүтүнэн Сыланг уһууһанын үлэһитигар Лыткина Саргылана Гаврильевнага, кини кэргэнигар, оһолоругар биллэргэ үлэһит дьуһаһалара.

- Уолугар, Майа салыһыһатын олохтообу Макаров Кузьма Гаврильевичка, кини дьини кэргэнигар, чугас аймаһарыгар 1979 с. Сыланг орто оскуолаһын биллэргэ бүтэрииттар.

- Убаһыһы кырдыаһа саһастара, Герой-ийэ Ульяна Дмитриевна Макарова өлбүтүнэн оһолоругар, сизинэригар, хос сизинэригар Мария Ивановна, Елена Ивановна Макаровалар, кинилэр оһолоро, сизинэрэ.

Талталаах аһаһа, тыыл, үлэ ветерана, Мугудай нэһилиэгин олохтообу

СИВЦЕВ Дмитрий Егорович

үһүн ырыттан олохтон туорабытынан биллэргэ үөрэммит доһордоругар Димаһа, кини кэргэнигар Машага дьини кутурумкытын тиздэбит.

Биллэргэ үөрэммит доһотторо.

Редакторы солб. СЛЕПЦОВ А.М.
ААДЫРЫСЫТ: 678670, Чурапчы сэл.
Карл Маркс уул, 26 "а".
ТЕЛЕФОННАРЫТ:
редактор - 41-332, отделеһар - 41-265.
E-mail: sanaoloh@churapchak.ru

Хаһыаты тэриһээччилэр: Саха Республикатын Правительствота, улуус дьаһалтата, редакция. Хаһыат саһаһы тыһынан, онтуорунуһуһка, чэппиһэргэ, субуотага таһсар.
Хаһыат индекса: 54907

"Сага олох" редакционнай-издательская холбоһук.
Офсетнай бэһээт: Саһаһыны № 38, Тираж 2457.
03.04.2002 с. бэһээккэ бэрлиһиннээ.

Автор суругар этиһлэр санаа редакция позицияһыгар мэлдьи сөп түбэһэр буолбатах. Суруһка ыһыллар таһчылар кырдыктаахтарыгар эппиэтиһэһи автор тус бэйэһэ сүгөр.